

**SPREJET JE ZAKON O
PAVŠALNEM NADOMESTILU
ZA PREMOŽENJSKO VOJNO ŠKODO.**

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, SEPTEMBER 2025 – št. 163–164

VELIČASTNA PROSLAVA OB 80. OBLETNICI VRNITVE IZGNANCEV V DOMOVINO

Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik vlade
dr. Robert Golob. Foto: Nataša Avšič Bogovič

7. junija letos smo na dan slovenskih izgnancev imeli v Brestanici, na dvorišču grajskih hlevov veličastno proslavo. **Slavnostni govornik je bil predsednik Vlade Republike Slovenije dr. Robert Golob**, v imenu predsednice DIS pa je imel uvodno besedo **mag. Gregor Kaplan**. Proslave se je udeležilo nad 1000 izgnancev in beguncev, med povabljenimi gosti pa so bili še: svetovalka predsednice Republike Slovenije, Biserka Marolt Meden, predsednik Zveze društev invalidov vojn Slovenije, Janez Podržaj, župan Občine Krško, Janez Kerin, predstavnik Taboriščnikov, predstavnik Združenja za vrednote NOB, predstavnik Zveze veteranov in delegacija pokrovitelja tovarne Krka.. Slovensko himno in nekaj drugih skladb nam je zaigral Orkester Slovenske vojske. Prireditev je vodila Bernarda Žarn. Proslave so se udeležili tudi številni poslanci Svobode in nekateri drugi.

Pomembno je izpostaviti vsebino pisma predsednice DIS, v katerem se je zahvalila predsedniku Vlade RS za pripravljenost sprejetja zakona o vsaj simbolični povrnitvi materialne škode žrtvam vojnega nasilja. Naj dodam pomembno dejstvo, da je DIS kot najštevilčnejši predstavnik žrtev vojnega nasilja edini vsa leta samostojne Slovenije zahteval izterjavo vojne škode od Zvezne republike Nemčije na eni strani in pripravil nekaj zakonskih predlogov za vsaj simbolično povrnitev vojne škode na drugi. Aktualna Vlada RS je zakonski predlog, ki je bil v obravnavi pripravila prav na osnovi naših predlogov,

zakon pa je bil v državnem zboru tudi že sprejet!

Predsednik Vlade RS dr. Robert Golob je v svojem govoru pohvalil prizadevanja in delovanje DIS ter izrazil veliko razumevanja do naše žalostne preteklosti ter poudaril zavezo, da s tem zakonom ne samo govori, ampak dejansko po tolikih letih simbolično odškodnino vsem žrtvam vojnega nasilja tudi uresniči.

Prisotne je pozdravil tudi župan mestne občine Krško Janez Kerin.

Poslanci DZ sprejeli zakon o nadomestilu za premoženjsko vojno škodo v 2. svetovni vojni

Odškodnina v višini 8000 evrov pripada še živečim žrtvam vojnega nasilja in bo izplačana (po 2000 evrov) v prvem trimesečju prihodnjih štirih let. Zahtevke je treba vložiti v šestih mesecih po uveljavitvi zakona, ki je bil v Uradnem listu (številka 56/2025) objavljen 25. 7. 2025.

Do poplačila so po ZNPVŠ upravičeni vsi tisti, ki imajo urejen/priznan status žrtve v skladu z Zakonom o žrtvah vojnega nasilja, in sicer:

- izganec;
- interniranec;
- taboriščnik;
- ukradeni otrok in
- begunec/pregnanec.

Rok za vložitev zahtevka je 6 mesecev.

Obrazec vloge za odškodnino dobite na upravni enoti, na kateri so vam izdali odločbo o statusu žrtve vojnega nasilja. Izpolnite ga in oddajte čim prej!

Na proslavi je podpredsednik DIS Albin Pražnikar izročil priznanja za uspešno delo v društvu Zdenki Kaplan, Evelin Dogan in Marjanci Mirtič z ministrstva za obrambo, članu IO DIS Marijanu Špeglju in mag. Francu Žnidaršiču. **Z velikim aplavzom prisotnih članov DIS pa je bil potrjen tudi predlog, da se dolgoletno predsednico prof. Ivico Žnidaršič imenuje za »častno predsednico Društva izgnancev Slovenije 1941–1945«.**

mag. Gregorja Kaplana pa za »častnega člana DIS«.

Po zaključku proslave so si prisotni ogledali razstavo o izgonu Slovencev, nato pa je sledila pogostitev z bogračem za vse prisotne. Tudi predsednik vlade si je vzel dovolj časa za bograč in klepet z vidnimi člani DIS in tudi s številnimi drugimi udeleženci.

Zapisal: mag. Franc Žnidaršič

Dvorišče grajskih hlevov so ob 80. obletnici vrnitve iz izgnanstva napolnili jekleni slovenski izgnanci. Foto: M. Skledar

Govor predsednice Ivce Žnidaršič in mag. Gregorja Kaplana v Rajhenburgu - Brestanici 7. 6. 2025

V imenu predsednice DIS, prof. Ivce Žnidaršič, je vse prisotne pozdravil mag. Gregor Kaplan. Foto. M. Skledar

Spoštovane izgnanke in izgnanci, predstavniki veteranskih in domoljubnih organizacij, spoštovani predsednik vlade dr. Robert Golob, državni sekretar na ministrstvu za obrambo Boštjan Pavlin, vse lepo pozdravljam! Prijazen pozdrav velja tudi županu občine Krško Janezu Kerinu, predsedniku odbora za obrambo dr. Martinu Premku, vodji poslanske skupine Gibanja Svoboda Nataši Avšič Bogovič ter vsem prisotnim poslankam in poslancem. Pozdrav in zahvala gre tudi glavnemu sponzorju prireditve, in sicer Krki, enako našim praporščakom ter Orkestu Slovenske vojske; pozdrav namenjam tudi predsednici mestne četrti Krško Tajani Dvoršek ter krajevni skupnosti Brestanica, pozdrav dragim svojcem izgnancev in vsem navzočim, ki ste prišli na ta simbolični kraju za slovenske izgnance. Tu se je začela naša trnova pot med drugo svetovno vojno in danes je tu zbranih največ še živih žrtev izgnanstva iz druge svetovne vojne.

Danes prvič nisem z vami na tem simboličnem mestu, kjer so fašisti in nacisti grobo zaznamovali naša življenja ter življenja naših staršev. Na starost te zdravje kdaj pusti na cedilu, a upam, da se kmalu zopet srečamo.

Izgnanstvo je bila kruta preizkušnja za 63.000 Slovencev, od teh jih je kar 45.000 končalo v nemških taboriščih. Okoli 17.000 Slovencev je pobegnilo pred izgonom. Med izgnanci je bilo kar 20.000 slovenskih otrok razseljenih po tretjem rajhu. Postali smo otroci brez otroštva, naše matere brez varnosti, očetje brez moči. Kljub vsemu smo preživeli in ohranjali upanje, da zasije svoboda. In je! Maja 1945 smo jo dočakali daleč od naših domov. Vrnili smo se izmučeni in izstradani, a vrnitev ni bila vedno prijetna. Postrani so nas gledali, starše priprli, domačije so bile izropane, pomoči za obnovo nismo bili deležni, otroci nismo dobili dijaškega doma ali štipendije. Bilo je res težko.

A od takrat do danes smo uspeli v slovensko zgodovino umestiti, da smo postali prve množične civilne žrtve druge svetovne vojne! Izbojevali smo zakonske pravice, rento, klimatsko zdravljenje, upoštevanje izgnanskih let pri upokojitvi. Vedno smo ostro protestirali ob vsakem vzponu

fašizma in nacizma! Ustanovili smo Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma 1920-1945, ki smo mu tudi predsedovali. Ohranjamo zgodovinski spomin na žrtve in trpljenje, uredili smo številna pokopališča v Nemčiji in še bi lahko naštevati.

Danes ob našem prazniku si kot predsednica društva lahko privoščim, da odkrito spregovorim o vojni škodi in plačilu le-te. 30 let od sprejetja prve zakonodaje smo morali čakati in nič se ni zgodilo. Sedaj - kako simbolično - smo tako kot leta 1945 še enkrat dočakali svobodo! S sprejemom Zakona o pavšalnem nadomestilu za povzročeno premoženjsko vojno škodo iz druge svetovne vojne.

Očitno se je moralo veliko stvari spremeniti na bolje, da so se zadeve premaknile. Brez predsednika vlade dr. Roberta Goloba pač ne bi šlo. Razlog je po mojem prepričanju enostaven.

Naše društvo je vse prejšnje vlade seznanjalo s podatki in argumenti, toda vedno znova so nas vsi pustili na cedilu. Tokrat je drugače! Ob razumevanju ter podpori predsednika vlade dr. Roberta Goloba in ob podpori celotne vlade ter koalicije so se zadeve v zvezi s poplačilom odvale zelo hitro. Zakon je v parlamentu že prestal prvo obravnavo, sledi obravnavna na delovnih telesih državnega zbora in še ena obravnava predloga zakona. To pomeni, da bo septembra zakon lahko sprejet. Hvala, predsednik vlade dr. Robert Golob, vaši vladi, in Gibanju Svoboda ter koaliciji, da ste resno zagrizli v to kislo jabolko in ga rešili po 30 letih našega čakanja. Vsi ostali pred vami pač niso upali, znali ali zmogli.

Veliko stvari se je moralo sestaviti za to rešitev. Zagotovo tudi ta, da je predsednik odbora za obrambo dr. Martin Premk zgodovinar, da je predsednica DZ mag. Urška Klakočar Zupančič pravica, da je v kabinetu predsednika vlade Simona Pirnat Skeledžija, ki pozna to problematiko, da sta vodja poslanske skupine Nataša Avšič Bogovič in poslanka Tamara Vonta iz krajev, kjer so še kako izkusili vse strahote izgnanstva, enako velja za poslanca Gibanja Svobode Teodorja Uraniča, ki je iz revirskih krajev, in še bi lahko naštevati.

Iskreno upam, da bom imela možnost in priložnost, spoštovani predsednik vlade dr. Robert Golob, da se po sprejemu zgodovinskega zakona za slovenske izgnance srečava in se vam zahvalim še osebno.

Res je, gre za simboliko, a slovenski izgnanci in izgnance so tega simboličnega dejanja zelo veseli in hvaležni. Za nas je to zaključek 85 let dolge poti od izgnanstva pa do doma. Hvaležni smo še za marsikaj: tudi zimskega dodatka se veselimo. Zdravstvena reforma, ki jo peljete je za nas zelo pomembna, saj na starost potrebujemo dostopno javno zdravstvo in oskrbo bolj kot kadarkoli prej.

Naj vas na koncu vse skupaj še povabim tudi na ogled razstave Zgodovinska dejstva o izgonu Slovencev 1941–1945. Hvala vsem, da ste danes prišli.

Naj se naša izgnanska izkušnja nikoli več ne ponovi!

Vsem vam želim dobro zdravje in veselo druženje še naprej.

*Mag. Gregor Kaplan in
predsednica DIS,
prof. Ivca Žnidaršič*

Pozdravni govor župana občine Krško, Janeza Kerina

Pozdravni govor župana občine Krško, v Brestanici 7. 6. 2025. Foto. M. Skledar

»Spoštovani predsednik Vlade Republike Slovenije, dr. Robert Golob, spoštovani vsi, ki ste se danes ob dnevu slovenskih izgnancev zbrali tu, pri nas, v Brestanici, v Rajhenburgu, v naši mestni občini Krško. Lepo pozdravljeni.

Zbirno taborišče v Brestanici, ki je bilo za več kot deset tisoč Slovencev, ena od zadnjih postaj pred izgonom nas opominja, kaj pomeni, ko so človeku odvzete pravice do doma, do njegovega jezika, do dostojanstva. A ob enem nam 80. obletnica vrnitve iz izgnanstva govori tudi o neizmerni moči slovenskega naroda, trdnosti korenin, volji do življenja, ljubezni do domovine.

Danes, ko v naši Sloveniji živimo v miru in svobodi, je naša dolžnost, da zgodbe izgnancev ne pozabimo. Ne zato, da bi obujali zamere, temveč zato, da bi ohranjali zgodovinski spomin kot opomin prihodnjim rodovom, da svoboda ni samoumevna in da je človekova pravica do doma sveta.

Spoštovani, v imenu mesne občine Krško izrekam iskreno zahvalo vsem, ki skrbite, da se dediščina slovenskih izgnanstev prenaša naprej, posebej pa tistim, ki ste jo živeli in doživeli. Vaša izkušnja je dragocen del našega kolektivnega spomina. Hvala vam za pogum, hvala vam za vztrajnost in hvala za to, da ste se kljub vsemu vrnili domov na rodno zemljo.

Iskreno hvala Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945, ki že desetletja skrbi, da se ta dediščina ne izgubi in da se kraj, kot je zbirno taborišče v Brestanici, ohranja kot kraj spomina in hkrati opomina.

Naj bo današnja slovesnost več kot le spomin, naj bo zaveza in hkrati obljuba, da bomo kot skupnost vedno stali na strani človekovega dostojanstva, miru in sožitja.

Srečno in hvala vam, da sem danes lahko tukaj z vami.

Srečno.

Hvala.«

Župan Občine Krško Janez Kerin

generalna pokroviteljica

Slavnostni govornik na proslavi je bil predsednik Vlade RS, dr. Robert Golob

Slavnostni govornik ob 80. obletnici vrnitve iz izgnanstva je bil predsednik Vlade RS, dr. Robert Golob.

»Spoštovana predsednica društva Ivica Žnidaršič. Vem, kako bi si želeli biti danes z nami, ampak bom vseeno izkoristil svoj prvi pozdrav prav vam. Brez vašega več desetletji trajnega spominjanja, opomina, trdega dela ne bi bili danes tu in najverjetneje bi se to poglavje zaključilo brez epiloga.

Velik poklon. En velikanski poklon in moram reči, da verjamem, da govorim v imenu vseh nas, velikanski navdih ste vsem nam, samo upamo lahko, da bomo svoje človeško poslanstvo tudi mi izpolnili na tak način, kot ste ga vi. Hvala še enkrat.

Spoštovane izgnanke, izgnanci, begunke, begunci, ukradeni otroci, taboriščniki, spoštovane prijateljice, dragi prijatelji.

Z velikim veseljem sem danes na ta dan, dan spomina, z vami, točno na tej lokaciji, ne zato, da bi se samo spominjali, ne zato, ker je ta dan samo dan opomina, ampak zato, ker je ta dan obveza do prihodnosti. Prihodnosti, ki jo bomo ustvarjali skupaj.

In naj začnem zelo jasno in zelo enostavno. Če kje, lahko na tem kraju rečemo, da je vojna zlo. Nacizem in fašizem sta bila zlo. In ta spomin ne sme biti nikoli izbrisan. In danes ni več časa za molk, ker se dediči tega istega zla pojavljajo po Evropi. V Sloveniji imamo to dolžnost, da preprečimo, da bi se pojavljali tudi pri nas.

To je skupna zaveza prihodnosti. Ne samo za vse nas, ki smo tu zbrani, ampak predvsem za bodoče rodove. Da bomo enkrat zavedno uresničili tisto znano krilatico, nikoli več. Nikoli več zla.

To lahko naredimo samo skupaj in samo ob zavedanju, kaj moramo delati.

Če kje, se je pokazalo prav pri vas, da je ob osvoboditvi bila vaša pot do svobode še dolga. Večinoma je potekala v tišini, nikoli pa v pozabi. V pozabi tudi zato, ker se je društvo uspelo organizirati, ker ste imeli zelo modre vodje in ker ste uspeli poskrbeti, da nismo nikoli pozabili. In ja, preteklo je 80 let, da se ta pozaba in ta krivica od besed prenese v dejanja.

Danes ni ne dan tišine, ni pa tudi samo dan besed. Danes je dan dejanj. Danes je dan, ko bomo to krivico enkrat za zmeraj odpravili. Ne samo priznali. Priznana vam je bila pred 30 leti, a nikoli odpravljena. Jaz verjamem, da ravno to je tisto, kar nas dela kot skupnost močno. Da kratko ugotavljamo in se vsi skupaj strinjamo, da je prišlo do krivice. Da moramo zbrati tudi moč, da to krivico vsaj simbolično priznamo, ampak tudi povrnemo. S to koalicijo in to vlado smo zbrali to moč. Po 30 letih samostojnosti. Tudi to pove, da potrebujemo čas. In če se malo pošalim, čeprav ni »cajt za hec«, včasih se nekateri sprašujejo, zakaj ravno zdaj. Zakaj ravno jaz? Mislim, da je dal Marjan Križman najboljši odgovor ob eni priložnosti. Zato, ker sem Primorec.

Ampak bom razložil. Ker na Primorskem nismo imeli bratomorne morije med drugo svetovno vojno. Ker na Primorskem smo znali zelo jasno ločiti med tem, kaj je zlo in kaj je dobro. In ker nismo nikoli poskušali potvarjati zgodovine. Zaradi tega je meni samoumevno, da moramo to krivico tudi popraviti. Kot vse ostale. In ker nas v tem ne vodi nobena ideološka politika, nobena želja po sprevačanju zgodovine, ampak iskrena želja, da živimo skupaj boljše. To je tisto, kar prinaša Primorska Sloveniji. Naj ostane pri tem in naj še vsi ostali, naj bo navdih vsem, da v resnici takrat, ko zremo v sonce, nas to ne samo slepi, ampak nas v resnici navdaja z veliko pozitivno energijo. Naj ta energija danes ostane med nami, ponesimo jo naprej. Ne v tišini, ampak z dejanji, z dejanji miru, z dejanji pozitivne energije in zavedanjem, da življenje lahko boljše takrat, ko stopimo skupaj.

Najlepša hvala.«

Robert Golob,
predsednik Vlade RS

Dolgoletna predsednica DIS prof. Ivica Žnidaršič postala »častna predsednica« in mag. Gregor Kaplan »častni član DIS«

Mag. Gregor Kaplan ob potrditvi naziva častnega člana DIS:

»Dovolite mi, da se vsaj na kratko zahvalim. Najprej mentorici, prof. Ivici Žnidaršič. Praktično 30 let sem imel ta privilegij, da sem sodeloval z njo. Šla sva res od začetka in moram reči, da izgnanstvo in društvo izgnancev sem spoznal do obisti.

Na tem mestu bi to priložnost izkoristil za tri prošnje in en predlog, če mi dovolite. Najprej, spoštovane izgnanke in izgnanci, ste neprecenljiv zaklad. Vaši spomini so neprecenljivi. Če jih ne boste posredovali naprej, in sicer vašim vnukom, pravnukom, bodo z vami odšli za vedno. Videli boste, da vam bodo vnuki in pravnuki znali prisluhniti. Pri vseh teh igračkah, mobilnih telefonih in računalnikih, verjemite mi, da bodo spravili v neko tako obliko, da bo na koncu štiri ali pet iz zgodovine, vi boste imeli veliko zadoščenje, oni dobro oceno, pa močno, močno vas bojo objeli, ker ste jim pomagali. Potem spravite to na društvo, da se ti spomini ohranjajo.

Naslednje je, da vsi veste, da se je DIS močno boril, da so pravice, ki jih imate, bile sprejete. Tudi to simbolično poplačilo bo nekaj podobnega. Marca ali aprila prihodnje leto boste branili vaše pravice. Tisti, ki se še spomnite dobrih 20 let nazaj, so se številne pravice rezale. Takrat je predsednica

našega društva vlagala ogromno naporov, da jih je vsaj približno ohranila na istih ravneh. Ne dovolite, da vam jih kdo vzame. Ogromno dela je bilo v to vloženo in na vas je, da pri tem sodelujete. Vi, vaši otroci, njihovi otroci in vaši vnuki in pravnuki. Sicer je bilo vse, kar smo do zdaj delali, zaman.

Seveda tisti moj znani stavek, ki ga vedno povem. Pazite na vaše zdravje, ker upam, da se naslednjič zopet vsi srečamo.

In pa še tisto, za kar sem v bistvu računal, da bom sploh prišel na ta oder na koncu. Kot je bilo že rečeno, po 30 letih in več dela je tole društvo nastalo, tam nekje na »pušclu Dolenjske«, na Bučki. In tam se je vse rodilo.

Od tam pa do sem, pa Rajhemburg, pa nemška taborišča, pa parlament, pa toliko knjižnih del, da bi jih lahko po dolžini verjetno primerjali s pisateljem Miškom Kranjcem. Vsako leto je nastala knjiga o izgnanstvu, pa zraven še kakšen zbornik, pa še kašno knjigo o mednarodnem odboru, sva kdaj pa kdaj napisala tako za povrh. Brez teh del bi ta zgodba zagotovo odšla v pozabo. Tako ne bo nikoli.

Predlagam, zdaj vajo že poznate, da z aplavzom potrdite, da se Ivica Žnidaršič imenuje tudi za častno predsednico Društva izgnancev Slovenije.

Najlepša hvala.«

Mag. Gregor Kaplan
častni član DIS

Nagrajenci DIS, mag. Gregor Kaplan, Zdenka Kaplan, v ozadju Marijan Špegelj in mag. Franci Žnidaršič. Med nagrajenci je manjkal častna predsednica DIS prof. Ivica Žnidaršič. Foto: M Skledar

Zapis vodje poslancev Gibanja Svobode Nataše Avšič Bogovič o prireditvi na FB

»Danes sem se s kolegi poslanci Gibanja Svoboda udeležila odlično organizirane slovesnosti ob 80-letnici vrnitve izgnancev in beguncev, ki se je odvijal v Brestanici. Slavnostni govornik je bil predsednik Vlade Republike Slovenije Dr. Robert Golob, ki je z veliko pozitivne energije navdušil prisotne.

V imenu predsednice DIS Ivice Žnidaršič, ki se današnjega dogodka ni mogla udeležiti, je zbrane v njenem skupnem govoru, nagovoril mag. Gregor Kaplan, ki je danes postal tudi njegov častni član. Spomnil je, da so

bili izgnanci otroci brez otroštva, a so kljub vsemu preživeli in svobodo dočkali daleč od svojih domov. Ob tem se Gregorju Kaplanu iskreno zahvaljujem za organizacijo današnjega dogodka in vse, da spomin na tiste čase ne bo nikoli pozabljen, in tudi za njegov iskren in srčen trud, ki ga je namenil sodelovanju pri pripravi zakona.

Ponosna sem, da sem del najboljše poslanske skupine Gibanje Svoboda, ki skupaj s koalicijo ravno sedaj popravlja krivice izgnancev z dodelitvijo nadomestil za utrpljeno premoženjsko

in nepremoženjsko škodo. Zavedamo se, da s tem ne bomo zacelili vseh ran, zadanih v tistem obdobju. A je vložen zakon korak v pravo smer, da ljudem ponudimo nadomestilo zaradi krivic, ki so jih utrpeli.

S tem želimo še živečim žrtvam vojnega nasilja zagotoviti simbolno nadomestilo za prestano škodo in krivice, ki

so jih utrpeli. In zakon bo sprejet najkasneje septembra.

Kot je v nagovoru poudaril predsednik dr. Robert Golob, je pot izgnancev do svobode večinoma potekala v tišini, nikoli pa v pozabi. Tudi zato ne, ker so se izgnanci uspeli organizirati. Dejal je, da bomo to krivico enkrat za zmeraj odpravili.«

Facebook objava poslanca Teodorja Uraniča, ki je sodeloval pri nastanku zakona

»V Brestanici smo z izgnanci obeležili njihov praznik in 80-letnico njihove vrnitve domov. Vera v boljši jutri in svobodo, v srcih pa ljubezen do domovine, domačih krajev in ljudi so

botrovali njihovem neizmernemu pogumu. Še se pomni, da se ne bi nikoli ponovilo.«

Utrinki iz prireditve ob 80. obletnici vrnitve izgnancev v domovino

Voditeljica prireditve Bernarda Žarn (Foto: M. Skledar)

Del množice izgnancev na prireditvi z gosti (Foto: M. Skledar)

Praporščaki DIS (Foto: M. Skledar)

Poslanca GS Teodor Uranič in Tamara Vonta (Foto: N. A. B.)

Vodja poslanske skupine Gibanja Svoboda Nataša Avšič Bogovič, premier dr. Robert Golob, mag. Gregor Kaplan in poslanka Jožica Derganc

Dr. Robert Golob na razstavi (Foto: Simona Pirnat Skledadžija)

V pogovoru z izgnanci in svojci (Foto: Simona Pirnat Skledadžija)

Publikacije DIS, ki jih je mag. Gregor Kaplan podaril predsedniku vlade dr. Robertu Golobu. (Foto: Simona Pirnat Skledadžija)

Čas za fotografiranje (Foto: M. Skledar)

Topel stisk rok (Foto: Simona Pirnat Skledadžija)

Druženje po prireditvi (Foto: M. Skledar)

Bograč in senca (Foto: M. Skledar)

Zdenka Kaplan in dr. Robert Golob (Foto: M. Skledar)

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

Dr. Robert Golob obiskal prof. Ivici Žnidaršič v domu starejših občanov

Obisk predsednika Vlade RS pri predsednici DIS prof. Ivici Žnidaršič, 23. 7. 2025, ob njenem rojstnem dnevu. V ozadju sta Marijan Špegelj in Zdenka Kaplan. Foto: Protokol Vlade RS

Predsednik Vlade RS je na svojem instagramu o obisku predsednice DIS, prof. Ivice Žnidaršič zapisal: »Prisrčno srečanje z Ivico Žnidaršič, predsednico Društva izgnancev Slovenije.

Gospa Ivica je ženska neizmerne moči in dostojanstva, ki že desetletja zastopa glasove tistih, ki jim je vojna vzela dom, svobodo in otroštvo.

Obisk sem ji bil dolžan – kot človek in kot predsednik vlade.

Minuli teden smo v Državnem zboru RS sprejeli Zakon o pavšalnem nadomestilu za vojno premoženjsko

škodo, s katerim smo končno naredili zgodovinski korak k popravilu dolgo zamolčanih krivic.

Ta zakon ni le formalnost – je poklon in priznanje vsem izgnancem, internirancem, taboriščnikom, ukrađenim otrokom.

Vsem, ki so prestali najtemnejša poglavja naše zgodovine.

Po več kot 80 letih od začetka izgonov in več kot 30 letih samostojnosti nismo pozabili.

Prisluhnili smo in ukrepali. Zakon bolečine ne more izbrisati, lahko pa vrne del dostojanstva.«

Zahvala prof. Ivici Žnidaršič predsedniku Vlade RS

Spoštovani gospod predsednik Vlade RS, dr. Robert Golob. Iz srca se vam zahvaljujem za vaš obisk, ki mi pomeni veliko več kot le srečanje. Vaš obisk je resnično pomenil iskreno in ganljivo priznanje prehojene poti slovenskih izgnancev in še enkrat izkazano spoštovanje področju, ki sem mu namenila skoraj 35 let mojega življenja.

Veliko stvari sem vam želela še povedati, a so bila čustva, da smo z vašo pomočjo kot predsednikom Vlade RS zaključili 85 let dolgo pot od izgnanstva do doma enostavno premočna.

Neizmerno sem vesela, da ste me obiskali, ne le kot politik pač pa, kar je še bolj pomembno, kot izjemen državnik in človek. Vaše besede, iskren pogled in prijazen stisk roke so pustili močan vtis. Ob takih trenutkih človek začuti, da trud, ki smo ga izgnanci skupaj z mano vlagali, ni bil zaman. Brez dvoma smo skupaj z vami in vašo poslansko skupino dodali en velik kamenček k boljši in pravičnejši družbi.

Čeprav sem ostala brez besed, mi je vaš obisk dal dodatne moči. Vesela sem, da ob sebi združujete ljudi, ki so delovni, pošteni in predani ter sposobni videti sočloveka. S tem smo na domačem področju zadevo v celoti zaključili. Kot modremu državniku

pa ob tej priložnosti le skromen namig, da ob priliki spomnite nemškega kolega, da je Nemčija Sloveniji še kar nekaj dolžna in morda na tak način rešite vojaške izdatke. Prepričana sem, da boste našli pravi trenutek, ki bo pomemben za državo.

Vesela sem bila, da sem ob tem kot del vaše ekipe srečala Simono Pirnat Skeledžijo in Gregorja Kaplana, za katera mislim, da sta tudi pri organizaciji vašega obiska imela vsaj malo prste vmes. Rekla bom, da sta oba tudi moja kadra in jih uporabite. Tudi to, da se vam je pridružil poslanec Teodor Uranič, sem hvaležna, saj ga naši člani na terenu zelo hvalijo.

Hvala vam za spoštovanje, ki ste ga izkazali – do mene osebno in do vsega, za kar sem se zavzemala skozi življenje. Za prihodnje leto pa imam kljub svojim letom in zdravju, še vedno željo, da grem na volišče, vam zaupam glast, da vam bom v naslednjem pismu lahko čestitala na ponovitvi mandata predsednika vlade. Tudi v kampanji bomo pomagali, kolikor bomo le lahko.

Iskrena hvala in vse dobro na vaši poti. Z globokim spoštovanjem,

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

Predstavitev častnega člana DIS, Gregorja Kaplana

Gregor Kaplan, rojen 12. 2. 1974, stanujoč v Trebnjem.

Gregor Kaplan je član DIS praktično od samega nastanka Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, in sicer kot potomec slovenskih izgnancev.

Kot študent je pričel aktivno sodelovati z našim društvom in se vključil v raziskovanje in preučevanje zgodovinskega gradiva, kot študent je pomagal pri administrativnih aktivnostih in pri pripravi novinarskih konferenc, ki jih je DIS organiziral v Cekinovem gradu in so potekale pod naslovom »Z javno besedo do pravic«. Tam je tudi prvič predstavil svoje znanstvene ugotovitve, kar je bilo kasneje objavljeno v knjigi Ivica Žnidaršič »Z javno besedo do pravic«. Sledile so številne seminarske naloge na fakulteti, kasneje pa je objavil številne knjige kot tudi diplomsko in magistrsko delo.

V tem času je skoraj več kot 10 let vodil KO DIS Trebnje. Od ustanovitve Mednarodnega odbora žrtev fašizma in nacizma 1920–1945 je dva mandata opravljal funkcijo generalnega sekretarja, 2 leti pa je tudi vodil odbor. Sodeloval je pri postavljanju razstav v Beogradu in Banski Bistrici na Slovaškem, ki jih je tudi otvoril.

Nekaj časa je opravljal tudi funkcijo podpredsednika DIS.

Pomagal je pri nastanku informacijskega centra DIS ter redno prispeval številne prispevke za Vestnik DIS.

Aktivno je izredno veliko energije usmerjal na sprejetje Zakona o poplačilu gmotne škode, to je tisti zakon, ki ga izganke in izgnanci čakamo že 30 let in je sedaj vložen v obravnavo v DZ.

Diplomsko in magistrsko delo:

1. Vojna škoda na območju Slovenije, povzročena v drugi svetovni vojni

1941–1945: diplomsko delo Kaplan, Gregor, 2005

2. Vojna škoda na območju Slovenije v drugi svetovni vojni in urejanje pravic: magistrsko delo Kaplan, Gregor, 2016

Knjižna dela so:

1. Vrste in oblike nasilja madžarskega okupatorja, Kaplan, Gregor, 2002
2. Vojna škoda na območju Slovenije v drugi svetovni vojni in urejanje pravic, Kaplan, Gregor, 2018

Mednarodni odbor in knjige, kjer je sodeloval:

1. Meeting of the International Committee of Deportees and Refugees, Victims of Fascism and Nazism in the years 1920-1945, International Committee of Deportees and Refugees, Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945. Conference (2014 ; in Bratislava), zbornik, 2015
2. Meeting of the International Committee of Deportees and Refugees, Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945, held in Kiev on 14 and 15 September 2012 = Zasedanje Mednarodnega komiteta izgnanikov i bežencev, žrtv nacizma i fašizma v 1920-1945 gody, v Kijevu 14-go i 15-go sentjabr 2012 goda = Sestanek Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtv fašizma in nacizma v letih 1920-1945, v Kijevu 14. in 15. septembra 2012, International Committee of Deportees and Refugees, Victims of Fascism and Nazism in 1920-1945. Meeting (2012 ; Kiiv), zbornik | slovenski, angleški, ruski, srbski, slovaški | 2013
3. Informacijski center Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 (Ljubljana), 2013

ZAHVALA

Pokrovitelju proslave v Brestanici, in sicer Krki, d. d., iz Novega mesta se Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 tudi na tem mestu iskreno zahvaljuje za vso podporo in veliko finančno pomoč, brez katere bi društvo samo težko izvedlo prireditev.

Izvršni odbor DIS

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

Slavnostni Občni zbor članov KO DIS Celje

Slavnostni občni zbor KO DIS Celje, 15. 4. 2025 Foto: Karmen Bailat

KO DIS – Celje je ob 80-letnici vrnitve izgnancev v rodno domovino izvedla 15. 4. 2025 slavnostni Občni zbor članov v prostorih Kulturnice v Celju.

KO DIS Celje obstaja od osamosvojitve v letu 1991. V tem letu praznujemo 80 let od povratka izgnanih družin, otrok in posameznikov iz rodne domovine. Po natančnem načrtu okupatorja so bili ljudje izgnani v Nemčijo, Avstrijo, Srbijo, Hrvaško in Madžarsko. A le nekaterim se je leta 1945 uspelo vrniti. Iz Celja je bilo po podatkih Zgodovinskega arhiva izgnanih čez 1000 ljudi.

Tokratno slavnostno letno srečanje smo popestrili s kulturnim programom in nastopom pevskega zbora Društva upokojencev Dolga polje. V počastitev te častitljive obletnice pa načrtuje KO DIS Celje v letu 2025 vrsto dogodkov. Člani ste bili obveščeni v zadnji pošti s koledarjem dogodkov. Ker smo k sodelovanju povabili tudi medijske hiše in znane institucije ter posameznike, pozivamo vse, da se dogodkov udeležite, če

vam le zdravje dopušča. Tudi iz drugih krajev Slovenije ste toplo vabljeni, da se nam pridružite.

V začetku leta 2025 je bilo v KO DIS Celje 83 članov. Od tega je 60 članov izgnancev, 2 članici sta begunki, 21 članov je potomcev, 28 članov je iz drugih občin, partnerji, potomci, sorodniki iz cele Slovenije, 4 člane smo dobili iz Laškega, 4 člane smo dobili iz Šentjurja. 21 izgnancev je starih nad 90 let, 43 članov izgnancev pa je starih nad 80 let. Imamo 56 žensk in 27 moških. 6 članic je v DSO-jih v Celju, Vojniku in Štorah.

Leta 2024 je bilo članstvo KO DIS Celje na hudi preizkušnji. Kljub burnim dogodkom smo ohranili moč, dostojanstvo in solidarnost. In ni ga orkana, ki bi nas premagal. Še naprej bomo delo opravljali vestno in skladno z zaupanjem, ki nam ga je članstvo izkazalo.

Karmen Bailat
predsednica KO DIS Celje

Občni zbor KO DIS Hrastnik

KO DIS Hrastnik je organiziral svoj letni občni zbor 24. 3. 2025 v prostorih galerije delavskega doma Hrastnik. Prisotnih je bilo 25 članov.

Občni zbor je otvorila in pozdravila predsednica Marija Mejač.

Potrjena so bila vsa poročila za prejšnje leto in plan za letošnje leto.

Občnega zbora so se udeležili gostje: - Župan občine Hrastnik Marko Funkl, ki je poudaril na pomembnost obeležitve letošnje 80-letnice od konca druge svetovne vojne in predlagal večji obisk razstave o izgnancih in izseljencih v šoli Podkraj.

- Poslanec v državnem zboru Soniboj Knežak se je zahvalil za zgledno ohranjanje spomina na izgnanstvo in izseljenstvo in obljubil pomoč glede odškodnine.

- Predsednica KO DIS Radeče je povedala, da bodo organizirali proslavo ob 80-letnici konca 2. svetovne vojne v Svibnem.

Na prireditvi je bila tudi predstavica DIS Zagorje.

Predsednica KO DIS
Marija Mejač

Občni zbor DIS OO Ruše

Del udeležencev občni zbor DIS OO Ruše, 22. 3. 2025

22. marca smo se zbrali člani DIS OO Ruše na rednem letnem občnem zboru. Udeležilo se je večina članov. Prisotni so bili tudi naš najstarejši član in ustanovitelj Srečko Dobljekar, poslanec v državnem zboru Juri Lep in predsednik ZB za vrednote NOB Jože Gašparič. Županja občine Ruše se je opravičila zaradi službenih obveznosti.

Izvoljeno je bilo delovno predsedstvo, ki je vodilo občni zbor. Podano je bilo poročilo predsednika in blagajničarke, ki sta bili soglasno potrjeni.

Dogovorili smo se, da se letos ob 80-letnici vrnitve iz izgnanstva v čim večjem številu udeležimo praznovanj. Udeležili se bomo proslave ob meljski kasarni, kjer je bil velik zbirni center za severovzhodno Slovenijo. Udeležili se bomo tudi srečanja v Brestanici v grajskih hlevih in na gradu Rajhenburg.

Vsem članom želimo trdnega zdravja in uživanja v jeseni življenja.

Predsednik DIS OO Ruše
Pavel Fabrici dr. vet. med.

Občni zbor KO DIS Šentjur pod Kumom

Zapisnik občnega zbora KO DIS Šentjurij pod Kumom,

dne 4. 3. 2025 v Lovski koči Podkum

1. Otvoritev in pozdrav
2. Poročilo o delu društva v letu 2024
3. Finančno poročilo društva za leto 2024
4. Združitev KO DIS Šentjurij pod Kumom s KO DIS Zagorje ob Savi

Pod točko od 1 do 3:

Poročilo o delu društva in finančno poročilo je prebrala Danica Brinjevec

namesto predsednice Ane Brinjevec, ki zaradi visoke starosti (100 let) in bolezni ni zmožna še naprej opravljati te funkcije.

Pod točko 4 sledijo sklepi:

Na predlog DIS 1941-1945 Ljubljana, da naj se manjše KO DIS združijo z večjimi v njihovi občini, je bil sprejet sklep, da se KO DIS Šentjurij pod Kumom združi s KO DIS Zagorje ob Savi.

S tem se tudi ukinja TRR KO DIS Šentjurij pod Kumom odprt pri NLB Zagorje ob Savi, denar pa se nakaže na TRR KO DIS Zagorje ob Savi odprt v DH Zagorje ob Savi s pooblaščenim osebo Marjeta Pešec.

KO DIS Šentjurij pod Kumom

Danica Brinjevec

Danica Brinjevec

KO DIS Zagorje ob Savi

Marjeta Pešec

Marjeta Pešec

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

Občni zbor OO DIS občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica in otvoritev spominske vitrine izgnancev

Udeleženci občnega zbora in otvoritve Spominske vitrine

Člani OO DIS smo letošnji občni zbor našega društva združili z otvoritvijo prenovljene Spominske vitrine izgnancev iz Dravske doline občin: Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica z 80. obletnico vrnitve iz izgnanstva in z občinskim praznikom Občine Muta. Navedeni dogodki so slavnostno potekali 14. aprila 2025 v predverju občinske stavbe v graščini Kinhofen – občina Muta.

Na tem slavnostnem dogodku je bilo 22 članov OO DIS, prav tako pa so prišli tudi trije župani, in sicer Angelca Mrak, županja občine Muta, Franjo Golob, župan občine Vuzenica, mag. Alan Bukovnik, župan občine Radlje ob Dravi, in Janez Otorepec, podžupan občine Podvelka. Prireditve so se udeležili tudi trije predstavniki šol: Helena Boh, pomočnica ravnateljice OŠ Muta, mag. Simona Verdinek Špenger, pomočnica ravnateljice OŠ Brezno-Podvelka, prof. Vesna Robnik, predstavnica Srednje šole Slovenj Gradec – Muta, in še 18 ostalih prisotnih članov.

Vse prisotne je uvodoma pozdravil predsednik OO DIS Marijan Špegelj in napovedal otvoritev prenovljene Spominske vitrine izgnancev, ki poteka v okviru občinskega praznika občine Muta, ob 80. obletnici vrnitve iz izgnanstva in ob letnem občnem zboru.

Še posebno toplo je pozdravil vse prisotne izgnance, ki so ostareli, bolni, izmučeni, a s toplino v srcih, ker imajo priznan status žrtve vojnega nasilja. Po pripetju domače vrtnice nekaterim povabljenim gostom in zaslužnim izgnancem ter podaritvi jo knjige predsednice DIS prof. Ivice Žnidaršič O Vračanju iz izgnanstva pred 80. leti so se z minuto molka poklonili vsem umrlim izgnancem.

Prisrčen kulturni program so izvedli učenci OŠ Muta, ki so tudi potomci izgnancev. Celotno prireditev pa je uspešno vodil in povezoval učenec OŠ Muta Luka Špegelj. Nastopajoči so poudarili:

»Vaša pot je postala naše učenje. Vaše trpljenje naše ogledalo. Vaš pogum je

naš navdih. Danes stojimo pred vami s spoštovanjem, toplino in tihim občudovanjem. Skozi čas, ki vam je bil ukraden, skozi bolečino, ki vam je bila naložena, in skozi dolga leta, ki vam je bila domovina le spomin in hrepeneje, ste nosili nekaj, **kar sovraštvo ni moglo nikoli premagati – UPANJE**. In to upanje se je uresničilo. Prišli ste nazaj – v svojo čudovito, prelepo in svobodno deželo Slovenijo. Ta vrata svobode žal nekateri niso dočakali. Vi ste vrata ponovno odprli s svojim upanjem, svojo vero in svojo ljubeznijo do domovine. Ko ste se vrnili, niste prinesli le spominov – prinesli ste tudi moč, da mi, ki ostajamo, ne pozabimo. Da znamo ceniti to, kar imamo. Da nikoli več ne dopustimo, da nas bi še kdaj sovrag izgnal iz naše zemlje – slovenske zemlje. Naj vam naša razmišljanja o vas napolnijo vašo srca obdana s srečo v vsakdanjem življenju. **Mi pa bomo varovali spomin in ne bomo dovolili, da se takšna dejanja ponovno ponovijo.**«

Otvoritev prenovljene Spominske vitrine izgnancev: ideja, da uredimo in postavimo Spominsko vitrino izgnancev je stara že nekaj let. S pomočjo županje občine Muta, Angelce Mrak, ki je imela posluh in pogum, da je sprejela našo pobudo, da sedaj prenovljeno Spominsko vitrino izgnancev vrnemo v prostor, ki ji pripada. V tej vitrini je zajeta zgodovina v slikah, besedi in s številčnimi podatki prisilnega izгона zavednih Slovencev iz tega področja in naša vrnitev. V njej je izobešen naš društveni prapor, s pritrjenimi petimi zastavami naših petih občin, ki simbolizira našo vrnitev. Na drogu prapora pa je pritrjenih 74 lipic z izpisanimi priimki in začetnico imena izgnancev. Na tem drogu sta pritrjeni tudi lipici naše predsednice DIS, prof. Ivice Žnidaršič, in častnega člana DIS mag. Franca Žnidaršič.

Z današnjo prireditvijo pa poleg naše vitrine dodajamo še dva panoja o izgonu Slovencev iz Mislinjske, Mežiške in Gornje Dravske doline. Med tema panojema pa je slika spomenika slovenskih izgnancev, ki je postavljen

v Melju v Mariboru, in sicer na prostoru bivše vojašnice, kjer je bilo med drugo svetovno vojno zbirališče Slovencev iz Koroške, Štajerske in Prekmurja, od koder je okupator ljudi po železnici transportiral naprej v razne predele Evrope.

Po ogledu gradiva o izgonu v vitrini in panojih se je začel občni zbor OO DIS, kjer je bilo govora o opravljenih nalogah OO DIS v letu 2024 ter programu dela za leto 2025. Poudarjeno je bilo, da se naše članstvo se zmanjšuje. Danes je izgnancev, ki imamo priznan status žrtve vojnega nasilja samo še 21.

Podano je bilo finančno poročilo našega društva OO DIS: članarina za leto 2024 je bila pobrana od vseh članov. Pri plačilu Vestnika nastaja problem plačila za tiste člane, ki ne morejo brati. Vztrajamo, da Vestnik plačujemo vsi člani. V naše vrste vabimo sorodnike članov in smo le delno uspešni. Društvo je pozitivno delovalo. Podano je bilo poročilo NO OO DIS: finančno poslovanje, ki je ugotovilo, da je društvo vođeno v skladu s pravili in nanj ni pripomb.

Besedo so dobili tudi povabljeni gostje, ki so čestitali prisotnim izgnancem ob 80. obletnici vrnitve iz izgnanstva in pohvalili njihova prizadevanja za ohranitev spomina na izgnanstvo. Županja občine Muta, Angelca Mrak, je izrazila zadovoljstvo ob otvoritvi Spominske vitrine izgnancev: »Vitrina je dobila stalno mesto, kjer zdaj stoji in so v njej shranjeni vaši spomini na vaš izgon in vrnitev. Moram vam čestitati za prisrčno izpeljan program, s katerim ste tudi obogatili naš občinski praznik. Vsem izgnancem in ostalim prisotnim želim, da se dobro počutite v naši občini in da vam dobro služi zdravje.«

Vsi prisotni so z aplavzom potrdili, da Spominska Vitrina po prenehanju delovanja OO DIS prevzamejo v čuvanje učenci OŠ Muta, da ohranijo zgodovinski spomin na trpljenje izgnancev, da bo vitrina ostala na tem mestu bo poskrbela občina Muta.

Med sklepe so prisotni sprejeli še naslednje zaključke:

- Potrdijo se vsa poročila o delovanju društva OO DIS za leto 2024 in program dela za leto 2025.
- Večjo skrb bi bilo treba posvetiti našim bolnim in ostarelim članom z oskrbo na domu in pri zdravstveni oskrbi, predvsem za naše člane, ki bivajo v hribovitih predelih, oddaljeni od mestnih središč, in nimajo lastnega prevoza. Dobro bi bilo, da se bi nekatera fizioterapevtska dela opravljala na domu bolnika. Za te ni dobro preskrbljeno, čeprav je država s prvim julijem uvedla nov davek, ki bo tudi namenjen ureditvi te problematike.
- Poda se razrešnica staremu odboru OO DIS.
- Za naslednja štiri leta je imenovan nov odbor OO DIS občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica: predsednik OO DIS bo Marijan Špegelj, podpredsednik OO DIS bo Danilo Špes, tajnica OO DIS bo Lučka Merčnik, blagajničarka OO DIS bo Berta Štraser.
- Zdenki Kaplan, članici IO DIS, se zahvaljujemo za uspešno delo in skrb pri vođenju DIS.

S tega občnega zbora se pošlje pozdravna razglednica predsednici DIS, prof. Ivice Žnidaršič, s prisrčno željo za čimprejšnje okrevanje.

Ob zaključku naše prireditve se je predsednik OO DIS Marijan Špegelj zahvalil vsem, ki so nam pomagali, da smo v teh letih obstoja našega društva lahko izpeljali program v dobro naših članov izgnancev in jim s tem tudi polepšali jesen življenja in vsem gostom za prijazne besede in čestitke.

Po zaključku podane prireditve pa smo pogovor nadaljevali ob pijači in topli malici.

**Predsednik OO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica
Marijan Špegelj**

Vabljeni gostje na prireditvi občnega zbora in otvoritve Spominske vitrine

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

Združili moči in obiskali Mauthausen

Člani KO DIS v taborišču Mauthausen, 11. 5. 2025 Foto: Vera Vojska

Umrli ste, da mi živimo
1. maja 2025 je bila v enem najhujših koncentracijskih taborišč, nekateri ga označujejo kot pekel na zemlji, Mauthausen, tradicionalna slovesnost ob obletnici osvoboditve taborišča, ki so jo letos združili s praznovanjem 80. obletnice konca druge svetovne vojne. Društvo izgnancev Domžale in Krajevna organizacija za vrednote NOB Dob, Krtina ter Združenje borcev za vrednote NOB Moravče, ki je bilo pobudnik organiziranega obiska Mauthausna, smo se združili in obiskali koncentracijsko taborišče, v katerem se je od 200.000 internirancev le slaba polovica vrnila na svoje domove. Skoraj polovica slovenskih internirancev, teh naj bi bilo okoli 4.000, ni nikoli več videla svojega doma. Z nami so bili tudi sorodniki nekaterih svojcev, ki so bili zaprti v tem taborišču.

Dolga vožnja, ki smo jo začeli sredi noči, nas je kar utrudila, vendar ne toliko, da se ob 10. uri ne bi udeležili tradicionalne slovesnosti ob spomeniku slovenskim internirancem. Žal je bila slovesnost skromna. Kot še nikoli ob našem obisku taborišča,

saj razen par besed članice odbora in položitve venca našega veleposlanika v Avstriji, drugega programa ni bilo. Bili smo namreč edini obiskovalci. Posebej smo pogrešali mlade, saj smo vedno znova ugotavljali, da so se vse države zelo potrudile in pripeljale številne kulturnike, predvsem pa veliko mladih, pa tudi predsednikov, kralja in drugih ni manjkalo.

Najprej smo se napotili do znanih stopnic, po katerih so morali taboriščniki iz bližnjega kamnoloma nositi granitne kocke, nato smo se zelo težko prerinili do dela taborišča, kjer so bili spalni prostori taboriščnikov, medtem ko so preostali del zaradi varnosti zaprti. Ob tem smo tudi ugotavljali, da organizatorji niso pričakovali tako množičnega obiska s celega sveta.

Prisluhnili smo besedam in pesmim sodelujočih v paradi, ki je bistveno preseгла tiste, ki smo jih spremljali v preteklih časih, ter iz njihovih besedil spoznali, da si tudi oni prizadevajo za uresničitev želje vseh: »Nikoli več vojne.«

Vera Vojska

Proslava ob 80. obletnici vrnitve izgnancev v Mošnje

Iz pozdravnega govora na proslavi, 11. 5. 2025: »Letos mineva že 80 let, odkar smo se izgnanci in pregnanci vrnili na svoje opustošene domačije. Za nas je bil to tisti srečen in cvetoč maj leta 1945 kljub požganim in opustošenim domovom.

Iz nemških taborišč se je vrnilo 29 družin s 115 člani. Najstarejši izganec je štel 84 let, najmlajši pa še ne leto dni. Pričakali so jih požgani in prazni domovi. Požganih je bilo 23 domov in 2 gospodarska objekta. Tudi iz pregnanstva (Srbija in Hrvaška) so se vrnile nekatere družine, ki so imele svoje sinove v mobilizirani nemški vojski. Vrnile so se tudi štiri partizanske družine.

Na koncu pa mi dovolite, da ob krajevnem prazniku Mošenj voščim in čestitam vsem vaščanom in zaželim obilo zdravja, uspehov ter sreče!

Čestitke veljajo tudi za praznik Evrope!

Od teh grozot je že 80 let minilo. Mnogo kaj se je spremenilo. vendar so naše Mošnje zdaj, odkar smo mi prišli nazaj postale spet, za nas, najlepši kraj!«

Tone Pristov

Zbor OO DIS Slovenske Konjice, Zreče

Del udeležencev OO Slovenske Konjice, april 2025

Člani OO DIS Slovenske Konjice, Zreče smo se v začetku aprila 2025 tradicionalno zbrali na zboru članov društva. Od 26 članov nas je bilo prisotnih 15. Prisotne je pozdravil in nagovoril predsednik društva Marjan Košak.

Delovno predsedstvo je vodila Milica Brumec. Poročilo o delu za leto 2024 in program dela za leto 2025 je podal Marjan Košak, poročilo o blagajniškem poslovanju za leto 2024 pa Ana Vrbnjak. Poročila in program smo soglasno sprejeli. Zahvalili smo se občinama Slovenske Konjice in Zreče za finančno pomoč.

Izvršni odbor skrbi, da smo z večino naših članov v rednih stikih in jim pomagamo pri različnih težavah, kolikor je v naši moči. Naši najstarejši člani imajo vso podporo domačih. Enako velja za tiste, ki so v domu ostarelih.

Marjan Košak

Člani DIS KO Kočevje na proslavi v Brestanici

Člani KO DIS Kočevje so prišli na proslavo v Brestanico z avtobusom in dobre volje.

29 članov KO DIS Kočevje se je udeležilo prireditve ob dnevu slovenskih izgnancev in 80. obletnici vrnitve iz pregnanstva.

Bilo nam je zelo lepo, srečali smo se z raznimi znanci iz drugih KO.

Izpostavili smo aktivnosti društva v lanskem letu; udeležili smo se proslave 7. junija ob dnevu izgnancev v Brestanici in proslave v Meljski kasarni v Mariboru.

V sodelovanju z ZB za vrednote NOB Slovenske Konjice se udeležujemo aktivnosti, ki jih organizirajo. Tradicionalno smo se udeležili proslave v počastitev spomina na žrtve fašizma na Frankolovem.

Ocenjujemo, da je naša OO uspešna pri uresničevanju svojega poslanstva in povezovanju z DIS. Omeniti je treba izjemno delo posameznih članov vodstva DIS pri zbiranju gradiva za knjige, ki ohranjajo zgodovinski spomin na izgnance v drugi svetovni vojni. Tudi na področju občin naše OO imamo zbrana pisna gradiva o izgnancih in njihovih usodah.

Veronika Kljun,
predsednica KO DIS Kočevje

. Iz dejavnosti KO DIS . Jubilanti . Jubilanti .

Na Bučki obeležili 80-letnico vrnitve izgnancev

Odkritje spominske plošče na rojstni hiši prof. Ivice Žnidaršič.

Turistično društvo Bučka je v sklopu prireditev ob občinskem prazniku Knobleharjevo 2025 organiziralo tradicionalni pohod ob nekdanji nemško-italijanski meji od Telč do Bučke. S pohodom in priložnostnim dogodkom v kulturni dvorani na Bučki so se udeleženci spomnili dogodkov iz druge svetovne vojne ter počastili 80-letnico vrnitve Slovencev iz izgnanstva in begunstva.

Osrednji del dogodka je bil tokrat pri rojstni hiši predsednice DIS Ivice Žnidaršič, kjer je bila odkrita spominska plošča, posvečena tej veliki humanitarki, domoljubki, pisateljici in borki za človekove pravice.

Navzoče so pred spominsko ploščo nagovorili Gregor Kaplan, župan občine Škocjan Jože Kapler in župan občine Sevnica Srečko Ocvirk. Gregor Kaplan je v svojem govoru povzel življenjsko pot in delo Ivice Žnidaršič ter njena prizadevanja za pridobitev pravic izgnancev in ohranjanje zgodovinskega spomina. Ta bo ostal zapisan v številnih publikacijah, zbornikih in spominih. Oba župana sta v nagovoru izrazila hvaležnost in

pomemben prispevek Ivice Žnidaršič tako na področju humanitarne dejavnosti kot pri delovanju za pravice in dostojanstvo izgnancev.

Spominsko ploščo sta skupaj odkrila domači župan Jože Kapler in Gregor Kaplan. Slavnostni trenutek so z ubrano pesmijo zaokrožili člani Pevske skupine Florjan iz Sevnice.

V nadaljevanju programa v kulturni dvorani sta zbrane nagovorila še predsednik krajevne skupnosti Bučka Silvo Vene ter predsednik krajevne organizacije Sevnica Vincenc Zalezina. Dogodka so se poleg pohodnikov in krajanov udeležili tudi številni predstavniki in člani društev izgnancev iz Sevnice, Boštanja, Studenca, Krmelja, Šentjanža in Tržišča. Prisotna je bila tudi poslanka državnega zbora Jožica Derganc.

Kulturni program je oblikovala Pevska skupina Florjan, katere člani prihajajo iz vrst Prostovoljnega gasilskega društva Sevnica in tudi iz vrst izgnancev.

Turistično društvo Bučka

Jubilanti v letu 2025 KO DIS Zagorje ob Savi

102 leti		
Marija MOSTAR	rojena	26. 12. 1923
96 let		
Ivana BUKOVŠEK	rojena	27. 07. 1929
Ljudmila ZAVRAŠEK	rojena	10. 02. 1929
95 let		
Franc PIPAN	rojen	25. 12. 1930
93 let		
Albina ZUPAN	rojena	19. 12. 1932
92 let		
Marija GOSTIŠA	rojena	27. 12. 1933
Veronika MIKLAVČIČ	rojena	10. 01. 1933
Vera PIRC	rojena	16. 08. 1933
89 let		
Vida PUC	rojena	26. 04. 1936
Angela RAZBORŠEK	rojena	20. 03. 1936

*Marjeta Pešec,
predsednica KO DIS Zagorje*

100 let Alojza Medveška

Alojz Medveščak je praznoval častitljivih 100 let. Foto: Deana Dolinšek.

Vnedeljo, 1. junija 2025, je Alojz Medvešek dopolnil častitljivih 100 let. On je naš dolgoletni zvesti član, ki še vedno živi skupaj s hčerko na svojem domu v Zagorju ob Savi. Hčerka tudi skrbi zanj v teh poznih letih, ki pa jih on preživlja zdrav in čvrst, tako da mu nihče ne bi prisodil toliko let.

V imenu DIS smo njegov jubilej skupaj z njegovimi prijateljicami

(Veronika, Ivana, Olga) proslavili ob kavici v mestni kavarni Zarja v Zagorju. Pred odhodom smo mu vse še enkrat zaželele veliko zdravja in sreče med njegovimi najdražjimi.

*Marjeta Pešec
predsednica KO DIS
Zagorje ob Savi*

90 let Pepce Agrež

Pepca Agrež je 31. 3. 2025 praznovala 90 let. Obiskali so jo tudi predstavniki DIS, KS in RK.

Svetlega in sončnega dne – to je bilo 31. 3. 2025, je v krogu svoje družine praznovala častitljiv 90. rojstni dan Jožefa Agrež, rojena Denžič, iz Piršembrega. Obiskali smo jo tudi predstavniki DIS, KS in RK. Zaželeli smo ji še mnogo sončnih dni in dobrega počutja v prijetnem domu.

Pepca, kot jo kličejo domači, je bila rojena v družini skrbnih staršev na Bizeljskem. Žal je srečno otroštvo prekinila druga svetovna vojna. Oče je tedaj delal v rudniku Globoko, zato niso bili izgnani. Ker pa jih je okupator pozneje hotel poslati v izgnanstvo, so pobegnili v hribe in si poiskali bivališče

v opušenih vinskih hramih. Po vojni sta starša kupila skromen dom na Malem Vrhu. Tam je odrasla tudi Pepca.

Ko se je omožila, sta poiskala novo bivališče na Piršembregu. Njen mož se je zaposlil, ona pa je skrbela za dom in družino. V zakonu so se jima rodile štiri hčerke. Doma je ostala hči Ivanka z možem Karlom, ki sedaj z mladimi skrbijo za ostarelo Pepco.

Slavljenka pa je posebno vesela in srečna, kadar jo obiščejo njeni potomci, saj ima deset vnukov, sedem najst pravnukov in osem pravnukov.

M. Podgoršek

OBVESTILO

Zahtevke za pavšalno nadomestilo za premoženjsko škodo je treba na upravno enoto vložiti v šestih mesecih po uveljavitvi zakona, ki je bil v Uradnem listu (številka 56/2025) objavljen 25. 7. 2025.

Obrazec vloge za odškodnino dobite na upravni enoti, na kateri so vam izdali odločbo o statusu žrtve vojnega nasilja. Izpolnite ga in oddajte čim prej!

. Jubilanti . Jubilanti . Spomini . Spomini .

Obiskali smo 90-letnico Marto Bogovič

Jubilantka Marta Bogovič.

Marta Bogovič, rojena Vahčič, članica KO DIS Artiče je v krogu svojih domačih 19. maja 2025 praznovala 90. rojstni dan doma v Arnovem selu.

V jeseni leta 1941 je bila družina Vahčič iz Arnovega sela s starši in tremi hčerami izgnana v nemško taborišče Templin. Malo pred vrnitvijo iz izgnanstva se je rodila še četrta sestra. V domovino so se leta 1945 vrnili s tremi odraslimi hčerami in četrto staro par mesecev na izropan dom.

Marta je odraščala pri starših in jim bila v veliko pomoč. V Artičah je končala osnovno šolo in ostala doma.

V slaščičarni v Krškem se je naučila delati razne slaščice. Pozneje je pekla torte za marsikatero poroko in vse rojstne dneve svojih domačih.

Kasneje je spoznala fanta Franca Bogoviča iz iste vasi, ki je prav tako izkusil izgnanstvo in se z njim poročila. Z možem sta nekaj časa živela na njenem domu, nato kupila parcelo, zgradila nov dom in se v njega vselila. Rodila se jima je hčerka, kasneje še sin. Mož je hodil v službo, ona pa je gospodinjala. Veliko veselje je imela s sadnim drevjem, saj je veliko krajanov od nje kupovalo prvovrstne breskve za vlaganje.

Sin se je poročil in ostal doma s svojo družino.

Pred dvema letoma ji je umrl mož in sedaj častitljiva leta preživlja na svojem domu s sinovo družino. Spremljajo jo letom primerne bolezni, ki jih premaguje z dobro voljo ob veliki pomoči sinove družine. V veliko veselje sta ji vnuka, vnukinji in pravnukinje. Ob njenem praznovanju smo jo obiskali predsednik KO DIS Artiče Karl Levak, predsednica KS Darja Grmšek Predanič, predsednica KO RK Artiče Zofka Godec in članica KO RK Mariča Sodič.

*Predsednik KO DIS Artiče
Karl Levak*

Pavle Novak – 90-letnik

Pavle Novak je praznoval okroglih 90 let.

Član KO DIS Radeče Pavle Novak se je rodil 10. februarja 1935 v vasi Čimerno, Radeče. S staršema Marijo in Pavletom ter tremi brati je bil izgnan v Nemčijo 6. 12. 1941. Najprej so bivali v kraju Etenheim, že naslednje leto je zaradi pljučnice umrla mama in tako je oče skrbel za vse 4 fante. Glede na to, da so izgnanci Nemcem »služili« predvsem za delovno silo, so jih premeščali v kraje, kjer so jih pač potrebovali. Tako so tudi njegovo družino namestili v gozdarsko hišo v Schwazwaldu, kjer so bivali zadnji dve leti. Ko se je vojna končala, so se domov vračali s transportom, ki je imel velike težave in so izgubili še tisto malo prtljage, ki jim je bila namenjena. Tako so prišli domov brez vsega. Hiša, v kateri so med vojno živeli kočevski Nemci, je bila brez oken

in vrat. Osnovno šolo je obiskoval v Svibnem in na Jagnjenici, nato pa se zaposlil v tovarni Peta in Papirnici. Kot odrasel fant se je poročil, vendar mu je žena kmalu umrla in zapustila 2 otroka. Življenje mu je namenilo novo sopotnico, ki je bila prav tako izgnanka (najmlajša) v 7-članski družini. Tudi ona je doživljala težke čase, saj je večidel živela s starimi starši in teto.

Končno pa se je tudi njuno življenje uredilo in živita v miru in lepem domu ob skrbni pomoči sina Gregorja in hčerke Polone.

Svečanemu dogodku se je poleg predstavnika KO DIS Radeče pridružil tudi župan občine Radeče s predstavniki drugih organizacij.

Joža Kožar

Rašica, prva požgana slovenska vas

Rašica pri Ljubljani je bila slovenska vas, ki je bila v času druge svetovne vojne v mesecu septembru 1941 požgana.

Vas Rašico pri Ljubljani je zasedel nemški okupator in tako kot drugod v Sloveniji je tudi tu sledil organiziran odpor proti tujim zavojevalcem.

Že v prvih mesecih vojne, in sicer poleti leta 1941 je bila nad vasjo Rašica ustanovljena Rašiška četa. Borci te čete so delovali v neposredni bližini vasi in izvedli vrsto akcij proti sovražnim silam. 18. septembra 1941 so iz zasede napadli nemški avtomobil in v tej akciji je bilo ubitih pet Nemcev.

Sledilo je maščevanje nemških okupatorjev. Da bi strli odpor ljudi, so Nemci dva dni kasneje, 20. septembra 1941, vas obkolili, vaščane izgnali in vas do tal požgali. Prebivalci Rašice so morali v izgnanstvo na Hrvaško in Bosno, skratka to je bila usoda prebivalcev Rašice, ki je v tistih tragičnih časih doletela številne Slovence.

Partizanski odpor nad vasjo Rašico ni zamrl, borci rašiške čete, ki so po junaškem odporu preživeli napade Nemcev, so se kasneje organizirali oziroma pridružili drugim partizanskim enotam v bližnji okolici. Vendar

kasneje so borci Rašiške čete zaradi izdaje izgubili življenja, o čemer priča spominsko obeležje v vasi Selo pri Vodichah.

Po vojni je bila vas Rašica obnovljena. Prebivalci Rašice so po vrnitvi dobili zatočišča pri sorodnikih, znancih in prijateljih ter z veliko volje začeli obnavljati požgane domove.

Ko pridemo danes v vas, nas na temne trenutke opozori spomenik, ki je postavljen na začetku vasi. Posvečen je spominu na požig Rašice in s pomenljivim napisom nas opozarja na junaški odpor slovenskega ljudstva.

Na Gasilnem domu sredi vasi je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 postavilo obeležje v spomin na izgon vaščanov Rašice.

Danes je vas Rašica nad Ljubljano prijazna in urejena slovenska vas. Ko pridemo iz doline, ki jo še pokrivajo jutranje meglice, je le-ta že obsijana s soncem in se kaže v vsej svoji prijaznosti in lepoti. Po sprehodu skozi vas, pa nas pričajoča obeležja opominjajo na težke čase, ki so se tu dogajali in ki se ne smejo nikoli več ponoviti.

Stanka Račič

Pot domov

Po dveh mesecih osvoboditve so nas Rusi začeli transportirati domov. Pešali smo več kot 70 km, ruska vojska nas je spremljala. Zbirno mesto je bilo daleč. Ogromno ljudi se je trlo, da bi čim prej šli domov. Tukaj so se zbirali ljudje iz taborišč in moški, ki so bili v vojski in so lahko šli vsak v svojo domovino po osvoboditvi. Prenočili smo na prostem. Sledil je popis, od kod prihajamo in kam smo namenjeni.

Potovali smo od pomladi do jeseni. Porušeno je bilo vse, zato smo morali čakati, ker so železnice popravljali pred nami. Ko je vlak med potjo ustavil, so imeli že pripravljena dve opeki in lonec, da so zunaj hitro podkurili in zavreli čaj, da smo se branili driske od ruskih plesnivih klobas. Včasih se je zgodilo, da vlak ni dolgo čakal, komaj je postavil in pripravil ogenj, je vlak že zapiskal za odhod in ostali smo brez čaja.

V vsaki državi smo morali vsi izstopiti. Na Madžarskem so nas zopet popisali in ponovno smo čakali novi transport za naprej. Madžari niso bili prijazni in nam niso ponudili koščka kruha ali skodelice mleka. Po njivah so šli naši fantje, da so nabrali saj nekaj krompirja, da smo imeli za dolgo pot.

Vozili smo se iz Nemčije tja vse do Bele Cerkve v Srbiji in nazaj do Dobove in Brežic. Tirnice so bile povsod razbite, vozili smo se po tistih, ki so bile sigurne, zato smo krožili tako dolgo, dokler nismo prišli do naše postaje v Brežicah. Pešali smo, bili smo utrujeni in lačni. Prvo noč smo prespali pri družini Bizjak na Podgračnem. Drugi dan smo ponovno pešali proti svojemu domu. Dom je bil brez oken in vrat, ostali so samo še zidovi.

Rozalija Semenič

Višina članarine DIS in prispevek za Vestnik za leto 2025

Članarina DIS za leto 2025 bo po sklepu Izvršnega odbora DIS **12 EUR**.

Prispevek za Vestnik za leto 2025 ostane enak, to je 6 EUR.

Ponovno objavljamo, da člani DIS, ki **so v domovih starejših občanov, so oproščeni** plačila članarine.

Krajevne in območne organizacije DIS lahko zbirajo od članstva DIS za svojo dejavnost še dodatne prispevke.

Če še niste poravnali simboličnega prispevka za leto 2024, to storite čimprej.

. Spomini . Spomini . Spomini . Spomini .

Pripoved vdove izgnanca Avgusta Čretnika

Bilo je spomladi na velikonočno nedeljo 1941. Prišli so agenti gestapa in odpeljali štiričlansko družino v neznan. Odpraviti se je bilo treba v eni uri in vzeti s seboj nekaj malih stvari, več ni bilo mogoče, pa tudi mislili so, da se bodo kmalu vrnili. To je bila družina Karla Čretnika, uradnika v Železarni Ravne na Koroškem. Kot zavedni Slovenec je bila njegova družina prva na seznamu za izselitev. O tem je Dušan Senčar obvestil sina Avgusta, Dušan je tudi kasnejši ustanovitelj znane smučarske prireditve v Mariboru »Pohorska lisica«.

Družina je bila odpeljana v Reichenburg, od tam pa v živinskih vagonih v Srbijo. Izkrkali so se v Kragujevcu, kjer se je izgnanec usmilila družina Mijuška Stojanovića iz Gornje Sabante – Prnjavor, oddaljene vasi 10 km iz Kragujevca. Nastanili so jih v stari zidnici, kjer so bila tla iz ilovice, bilo je skromno, vendar zelo prijazno, da nekdo vzame pod streho tujce. Pomagala je tudi družina Mileta Stojanovića. Mladenci so odraščali skupaj, Avgust, Rudi Čretnik in Mile, ki je vedno dejal »mi smo kako brata«.

Bilo pa ni vedno lahko, ker je bilo veliko pomanjkanje, največkrat so bili lačni. Veseli so bili, če je bil na mizi močnik in žlica gosje masti za zabelo, za katero nekaj žlic je bilo treba delati kar ves dan. Gostitelji so bili zaradi vojne sami v pomanjkanju. Na bregovih Gornje Sabante, kjer so imeli polja, so bili bosi. Kmetje niso mogli obdelovati svoje zemlje, koruzo so pobirali pozimi v snegu. Brata Rudi in Avgust – Gusti, kakor so ga klicali, sta spomladi šla na polje, če je ostal kakšen koruzni storž ali zmrznjena repa. Spomladi so v gozdu cvetele divje češnje in bilo se je vredno zapomniti, kje bodo dozorele.

Med vojno ni bilo možno nadaljevati šolanja, brata sta za preživetje na ramenih nosila ovčje kože v Kragujevac.

Pot v deset kilometrov oddaljen Kragujevac preko hribov in zasede – enkrat četniki ali Nemci. V Kragujevcu so bile takrat racije, saj je znano, da je takrat okupator pobil cel razred učencev in profesorjev.

Nekoč je šel mladi Avgust v Kragujevac po kakšno sol ali sladkor. Bila je zopet racija in Avgust je bil postavljen

v vrsto talcev, ki so jih Nemci pozneje ustrelili. Bile so štiri vrste. V prvi vrsti so bili ustreljeni vsi, v drugi vsak drugi, v tretji vsak tretji. Avgust je bil tretji v tretji vrsti, torej za ustrelitev. Takrat pa se je zgodil neverjetni slučaj. Nemški vojak je zajel novega talca in ga potisnil v tretjo vrsto in Avgust je bil izpuščen. To je bil res srečen slučaj in moraš biti res rojen pod srečno zvezdo, da ubežiš smrti.

Zopet je nanoslo, da sta brata nekega dne v Kragujevcu. Ta dan je bila zopet racija. Zajel ju je nemški vojak, da ju pelje na komando, kjer so bili ostali talci. Takrat pa se je pojavil drug vojak, ki je slišal, kako se brata v stiski pogovarjata po slovensko in ju ogovoril. Bil je Slovenec iz Celja v nemški vojski. Ni vedel, kako bi ju rešil. Dejal je vojaku, da ju bo sam peljal na komando. Ko so prišli na komando, ju je nekaj časa kril, potem pa jima velel, naj tečeta, kolikor moreta. Stražar je streljal za njima, a ju strelji niso zadeli in odšla v svobodo. To je bil srečen slučaj, da te nekdo sreča ob pravem času in ti reši življenje.

Po koncu vojne se je družina vrnila domov. Doma pa jih je čakalo novo razočaranje. Vrnili so se na izropan dom. Nemci so tam naselili nemške Kočevarje. Blizu je bil gozd in si niso upali v gozd po drva. Tako so posekali veliko lipo in nekaj sadnih dreves. Po vojni pa so odpeljali vse, kar se je dalo odpeljati.

Za družino se je začelo težko življenje. Treba je bilo začeti znova. Šolati je bilo treba otroke. Imeli so nekaj zemlje, zato ni bilo štipendije.

Brata sta vseeno končala šolanje. Rudi je končal veterino in postal veterinar, Avgust pa je končal gradbeno fakulteto in postal inženir gradbeništva. Rudi je umrl na Prevaljah, star 83 let, Avgust pa v Mariboru star 94 let. Avgust se je v svojem dolgem življenju velikokrat spominjal vojne vihre s hvaležnostjo zaradi ljudi, ki so jih vzeli pod streho in jim rešili življenje. Ostale so prijateljske vezi do danes.

Preživeli imamo stike z mlajšo generacijo, kot sta to družini Radunke in Dragana Stojanovića iz Sabante.

Jožica Čretnik

Spomini Anice Peruci na izgon

Na Miklavževo, 6. decembra 1941, se še dobro spominjam, kako sta sredi dopoldneva prišla dva vojaka, se z atom in mamogovarjala, otroci nismo imeli priložnosti spraševati, kje so Miklavževa darila. Le pripraviti smo se morali za na pot. Vsak od nas je moral nekaj nesti v roki. Prišli smo peš do Jag-njenice, kjer je že čakal tovarnjak, že skoraj poln vaščanov. Pripeljali smo se do gradu Rajhenburg. Tu je bilo že zelo veliko ljudi in spomnim se kako smo se otroci držali mame v strahu, da se ne izgubimo. Spali smo na slamni v konjušnici. Po nekaj dneh so nas s transportom peljali naprej. Pristali smo v taborišču Neusacek. Po nekaj dneh so vse za delo sposobne poslali delat po okoliških kmetijah ter tovarnah. Mojega ata je vzel kmet iz bližnje okolice. Prav tako je moj brat Slavko delal na oddaljeni kmetiji. Brat Tone pa je delal na kmetiji, kjer so imeli tudi trgovino in gostilno. Vsi trije so morali krepko delati, a to ni bilo najhujše. Najtežje so prenašali poniževanja z različnimi vzdevki. Tudi moj brat Polde, star 9 let, je delal na kmetiji, kjer so imeli pekarijo. Njega so najbolj mučili, skoraj izživljali so se nad njim.

Joža Kožar

Uredništvu Vestnika DIS

Vestniku št. 153-154 sem prebrala pripoved o »romanju« družine Podlesnik po krajih izgnanstva po Nemčiji. Pa neverjetno! To so prav ista štiri taborišča, skozi katere sem šla tudi sama, takrat stara od 8 do 12 let, brez staršev. Zajeta sem bila pri starem očetu in njegovi družini. Doslej nisem srečala še nikogar z isto taboriščno usodo. To so bila taborišča: Neusatzeck, Zel lam Harmersbach, Liel (Schliengen) in Stühlingen. Mnogo pozneje sem tudi sama zasebno poiskala vse te kraje, vendar bolj bežno, vse v enem dnevu. Samo toliko, da sem vsaj tisto okolje prepoznala.

Udeležila sem se kar nekaj organiziranih avtobusnih potovanj po krajih izgnanstva, čeprav mojega med vsemi ni bilo nobenega.

In zakaj vam zdaj sploh pišem?

Pod že omenjenimi zapisi v Vestniku je podpisana Stane Kmetič. Ne

spominjam se nobenih konkretnih obrazov, priimek Kmetič pa mi je ostal v spominu. Iz nekega posebnega razloga. Vi zagotovo imate njegov naslov – na osnovi njegovega prispevka v Vestniku. Rada bi vzpostavila stik s to družino. Dokler sem še živa, od ostalih ni nihče več. Ravnokar sem dopolnila 92 let. Torej – rada bi njegov naslov.

Teh romanj po Nemčiji pa verjetno ni več. Bilo je ganljivo lepo. Posebna moja zahvala velja organizatorici gospe Zdenki Kaplan. Videla sem jo tudi letos v Brestanici, seveda je bila na odru. Bila sem blizu v publiku, a vseeno predaleč, da bi ji čestitala in segla v roko.

Lep pozdrav vsem sodelujočim v Vestniku!

Vida Hojak Gostič

Romanje

Bilo je v maju 2002,
poln avtobus,
po mnogih letih
ponovno po poti spominov,
po poti Hitlerjevih zločinov.

Romanje, romanje
daleč nazaj ...
v čase in kraje izgnanstva,
v Hitlerjev »raj«.

Kaj nam po toliko letih
še vedno miru ne da?
Kaj nas še vedno preganja?
Zakaj se spet vračamo tja?

Romamo, romamo
iz kraja v kraj.
Kje vse smo bili razseljeni!
Nasilno pregnani,
sužnji brezpravnih,
zaničevani.

O Bog!
V stiskah obupanih
klican tolikokrat,
kje bil si takrat?

Grebemo, grebemo
vsak po svojih spominih.
Tavamo, iščemo,
iščemo še poslednje sledi
v tujini umrlih naših ljudi.

Kam položiti cvet
iz grude domače,
ki tako daleč
smo ga prinesli s seboj?
kje svečo prižgati,
ljubljeni mrtva mati,
oče in sestra in brat,
ki tu ste ostali
za vedno takrat?

Tiho po licih nam solze polzijo.
Tiho srce ječi.
Poslavljammo se.
in v zadnje slovo
še pesem slovensko
zapijmo vsi.

Ta je kot krik,
prošnja in opomin
proti človeškemu zlu!
Tudi grobovi nas samih,
grobovi naše mladosti
so tu.

Vida Hojak Gostič

IZVRŠNI ODBOR DIS

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Albin Pražnikar, Zagorje
Anka Tominšek, Ljubljana

Člani:
Karmen Bailat, Celje
Teodor Colnar, Ankaran
Majda Cvetanovska, Maribor
Sabina Godnič, Komen
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slov. Konjice
Hilda Marc, Ljubljana
Marijan Špegelj, Muta
Ivan Veble, Dobova
Rudi Zadnik, Škofja Loka

NADZORNI ODBOR

Veronika Kljun, Kočevje, predsednica
Karl Levak, Artiče
Jolanda Želj Erhard, Maribor

ČASTNO RAZSODIŠČE

mag. Franc Žnidaršič predsednik, Trebnje
Majda Cvetanovska, Maribor
Ivan Kunej, Kozje
Terezija Repovž, Šentjanž
Milan Skledar, Ljubljana

SVET DIS

dr. Janko Prunk, predsednik, Ljubljana
Žiga Mikolič, Raka
Ana Pirc, Leskovec
ing. Vladimir Rostohar, Krško
Jožica Stezinar, Čatež ob Savi

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Lektorica:
Brina Devetak

Tisk:
Tiskarna Januš

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Einspielerjeva 6
telefon: 01 434 48 80
051 383 232
telefaks: 01 434 48 80

email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bled	Franciška KRANJC Bronka ZUPAN	25.11.1937 04.10.1942	23.04.2025 30.04.2025
KO DIS Boštanj	Božidar ERJAVEC Jožica STAUDER Ana ZORC	23.02.1940 28.01.1934 21.07.1941	08.04.2025 20.02.2025 09.10.2024
KO DIS Brežice	Olga KOS Mártin PETAN Franc ZORKO	26.11.1930 23.09.1932 04.01.1936	24.02.2025 12.03.2025 20.12.2024
KO DIS Celje	Antonija CIZELJ Božena OROŽEN Marija REDNAK Karel ZUPAN	07.04.1936 31.10.1929 17.09.1927 03.01.1936	20.06.2025 22.01.2025 09.06.2025 11.04.2025
KO DIS Dobova	Jože ČANČER Jožefa KEŽMAN Anton KEŽMAN Bogdana KNEŽEVIČ Jože SETINC	29.12.1951 12.03.1928 02.01.1932 16.02.1935 27.07.1939	20.05.2025 28.08.2025 04.09.2025 13.07.2025 19.05.2025
KO DIS Kapele	Ivan VIDMAR	26.07.1942	20.04.2025
KO DIS Kočevje	Ivan PLANINC Ivana MILAVEC	14.08.1936 02.01.1936	20.07.2025 27.03.2025
KO DIS Komen	Ostrouška HERMAN	26.10.1923	25.05.2025
KO DIS Krško	Vinko ARH	23.07.1936	25.08.2025
KO DIS Leskovec	Martin BEVC Štefka BOGOLIN Cvetka BUDIČ Ladislav KOTAR Roza LAVRINŠEK Alojz LEKŠE Karolina MENIČ Stanislav MEŽIČ Ana PACEK Malči PUNTAR Ana PUNTAR Zofija SINKOVIČ Marija ZAGRAJSEK Franc ŽARN	28.10.1939 01.11.1942 27.09.1940 27.06.1942 28.08.1928 01.02.1938 14.06.1930 07.05.1934 20.07.1926 16.06.1932 25.10.1936 16.11.1931 01.04.1932 18.11.1922	16.12.2024 04.02.2025 18.11.2024 04.02.2025 20.07.2024 19.07.2024 25.09.2024 18.12.2024 21.05.2025 15.05.2025 11.08.2024 29.09.2024 08.12.2024 21.09.2024
KO DIS Ljubljana Bežigrad	Angela TOMAŽIČ	18.09.1930	31.10.2024
KO DIS Ljubljana Šiška	Janez ALJANČIČ Marjana DIMC Jožica NADLES Jože SALMIČ Anica SAMBOLEC	18.09.1937 09.02.1941 21.09.1929 25.04.1936 11.07.1930	14.07.2025 08.05.2025 16.12.2024 29.04.2025 06.04.2025
KO DIS Ljubljana Vič Rudnik	Ciril ANDROJNA Marija JANSKOVEC	06.12.1931 20.05.1927	28.02.2025 24.04.2025
KO DIS Maribor Pobrežje	Bogdan RENČELJ	29.04.1935	04.06.2025
OO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica	Jože KOZINAR	02.03.1941	25.07.2025
KO DIS Novo mesto	Marinka ZAGMAJSTER	04.11.1942	14.03.2025
OO DIS Obala Ankaran, Koper, Izola in Piran	Barbara PREMUŽIČ	09.02.1938	20.05.2025

OPRAVIČILO

15. 12. 2024 smo za Vestnik poslali informacijo o 3 preminulih članicah iz naše KO DIS Celje.

Za **Antonijo Lapornik** pa se je letos izkazalo, da ni pokojna. Zanj smo dobili obvestilo od uradnega organa zaradi ene pošte, ki je bila zavrnjena z navedbo razloga - umrla. Ker podatka nikakor ni bilo mogoče preveriti, imeli smo napačne osebne podatke, smo oddali obvestilo za objavo v Vestniku.

Letos se je izkazalo, da gospa še živi.

Za neljubi dogodek se naši članici res iskreno opravičujemo.

Karmen Bailat,
predsednica KO DIS Celje

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ormož	Marija ERLIH	16.04.1936	06.07.2025
KO DIS Radeče	Ivan CELESTINA Vinko MESEC Marica OBLAK Ljudmila ZUPAN	20.09.1943 09.11.1943 22.04.1934 08.09.1937	04.04.2025 06.03.2025 24.05.2025 08.05.2025
KO DIS Radovljica	Tončka KALAN Jože METELKO	14.01.1929 30.03.1938	15.05.2024 02.05.2025
KO DIS Raka	Ljudmila ANČIMER Marija ČERNE Jože JELOVŠEK Marija PEČARIČ	20.05.1938 19.12.1934 19.07.1934 27.03.1938	13.08.2021 06.01.2025 18.09.2021 17.01.2024
KO DIS Sevnica	Ida METELKO KMET Danica TRSTENJAK Jožefa ŽNIDARŠIČ	29.01.1952 31.03.1931 17.02.1934	15.03.2025 13.03.2025 08.03.2025
KO DIS Slovenj Gradec	Ivan GOSTENCNIK Edita KRALJ	30.10.1939 21.08.1932	25.07.2025 12.08.2025
KO DIS Šentjurij pod Kumom	Leopold BAS Rafael BEJA Vida ZUPANČIČ	10.08.1941 01.10.1933 02.03.1932	28.06.2025 10.04.2025 26.06.2025
KO DIS Škofja Loka	Mihela OMAHEN	26.10.1932	14.03.2025
KO DIS Trebnje	Franciška MEJAŠ Cecilija REPŠE	07.10.1939 17.10.1939	28.08.2024 17.03.2025
KO DIS Tržič	Marija BODLAJ Jože MEGLIČ	26.10.1931 15.10.1939	30.07.2025 19.04.2025
KO DIS Veliki Trn	Jože OGRIN	02.03.1939	07.08.2025
KO DIS Zagorje	Marija PAVLIČ Štefanija STEBAN	16.01.1937 12.12.1940	11.03.2025 11.04.2025
KO DIS Zagreb	Jožefa BOGULIN Marija BRANILOVIČ Marija KOVAČIČ Alojz KRAMAR Antonija PODGORŠEK	28.10.1937 05.02.1931 06.12.1933 14.06.1933 26.05.1933	01.05.2025 02.06.2025 23.08.2025 04.07.2025 10.01.2025

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

(pristojni davčni urad, izpostava)

ZAHTEVA
za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca							Odstotek (%)	
Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana	8	4	7	8	0	3	4	7	1

V/Na _____, dne _____
podpis zavezanca